

“ ...

Davalı vekili 03/09/2021 tarihli dilekçesinde özetle; Davaya konu Konya 5. İcra Müdürlüğünün 2015/4899 esas sayılı icra dosyasından yapılan takip dayanağı ilamın Bayraklı Belediye Başkanlığı'nın müvekkilinin taşınmazına kamulaştırmatsız el atması nedeniyle açılmış tazminat alacağına ilişkin ilam olduğunu, davacı Belediye'nin iş bu davadaki taleplerinin dayanağı olarak gösterdiği yasal düzenlemelerden birisinin de 2942 Sayılı Kamulaştırma Yasasının Geçici 16. maddesi olduğunu, söz konusu geçici maddenin de kamulaştırmatsız el atmalardan dolayı açılan davalarda verilen kararların taşınmaz mal ve ilgili aynı haklara ilişkin kararların icrasına ilişkin hükümlere göre yerine getirileceği, bu maddenin yürürlüğü girdiği tarihten önce kesinleşmemiş mahkeme kararlarına dayanılarak başlatılan icra takiplerinin kesinleşmiş mahkeme kararı ibraz edilinceye kadar durdurulacağına düzenlediğini, bu nedenle 2942 Sayılı Yasaya Geçici 16. maddesinin de açıkça anayasaya aykırı olduğunu belirterek dilekçesinde açıkladığı nedenlerle ilgili maddenin Anayasaya Aykırılığı konusunda karar verilmek üzere dosyanın Anayasa Mahkemesine gönderilmesini talep etmiştir.

Mahkememizin 30/09/2021 tarihli celsesinde verilen ara karar ile dava dosyamız ve ilgili icra dosyası Anayasa Mahkemesine gönderilmiştir. Anayasa Mahkemesi 04/11/2021 tarih 2021/112 Esas 2021/75 karar sayılı ilamında, itiraz yoluna başvuran mahkeme tarafından gerekçeli başvuru kararı olmaksızın sadece başvuruya ilişkin ara kararın yer aldığı duruşma tutanağıyla başvuruda bulunduğu ve bu tutanağa davalı vekilinin başvuran mahkemeye hitaben yazılmış dilekçesinin eklenmesiyle yetinildiğini, Anayasaya Mahkemesine hitaben Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülen hükmün Anayasa'nın hangi maddelerine, hangi nedenlerle aykırı olduğunun ayrı ayrı ve gerekçeleriyle birlikte açıkça gösterildiği ve bu hükmün iptalinin talep edildiği bir gerekçeli başvuru kararının bulunmadığı dolayısıyla esas incelemeye geçilmeksizin talebin reddedildiği görülmektedir. Yine Anayasa Mahkemesi 24/02/2022 tarih 2022/11 Esas 2022/15 karar sayılı ilamında, iptali istenen kanun hükümlerinin Anayasa maddeleri ile ilişkilendirilmediği ve dava dosyasının gönderilmeyerek önceki gönderilen dosyanın onaylı örneğine atıfta bulunulması nedenleri ile esas incelemeye geçilmeksizin talebin reddedildiği görülmektedir.

Mahkememizce yapılan değerlendirmeye göre 2942 sayılı yasanın geçici 14. maddesinde kamulaştırmatsız el atmalardan dolayı kişiler tarafından açılmış bedel veya tazminata ilişkin davalarda verilen mahkeme kararlarının kesinleşmedikçe icraya konulamayacağı ve halen devam etmekte olan icra takiplerinde ise kesinleşmiş mahkeme kararı ibraz edilinceye kadar durmasını düzenlemiş iken söz konusu geçici 14. madde Yüksek Anayasa Mahkemesinin 04/02/2021 tarih ve 2019/89 Esas 2021/10 karar sayılı ilamı ile iptal edilmiş olup, aynı yasanın geçici 16. maddesi kamulaştırmatsız el atmalardan dolayı açılan davalarda verilen kararların taşınmaz mal ile ilgili aynı haklara ilişkin kararların icrasına ilişkin hükümlere göre yerine getirileceği, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce kesinleşmemiş mahkeme kararlarına dayanılarak başlatılan icra takipleri kesinleşmiş mahkeme kararı ibraz edilinceye kadar durdurulacağı düzenlenmiş olup yapılan düzenlemenin iptal edilen geçici 14. madde ile zikredilen geçici 16. madde kısmen farklı cümleler ile aynı husustaki düzenlemeye ilişkin olduğu ve iptal edilen geçici 14. maddedeki doğrudan doğruya icraya konulamayacağı yada devam eden icra takipleri yönünden ise kararın kesinleşene kadar duracağı düzenlemesi geçici 16. maddede ise

taşınmaz mal ile ilgili aynı haklara ilişkin kararların icrasını ilişkin hükümlere göre yerine getirileceği düzenlenmiş olup ve aynı haklara ilişkin davaların kesinleşmedikçe icraya konulamayacağına ilişkin hukuki düzenlemenin varlığı göz önüne alındığında iptal edilen geçici 14. madde ile iptal talebine konu geçici 16. maddenin sonuç itibarıyla aynı düzenleme olduğu mahkememizce de kabul edilerek geçici 16. maddenin anayasaya aykırılığı yönündeki davalı taraf iddiası mahkememizce ciddi bulunarak, Anayasanın 46. maddesinin 1. fıkrasında "Devlet ve Kamu Tüzel kişileri; kamu yararının gerektirdiği hallerde gerçek karşılıklarını peşin ödemek şartıyla özel mülkiyette bulunan taşınmaz malların tamamını veya bir kısmını kanunla gösterilen esas ve usullere göre, kamulaştırmaya ve bunlar üzerinde idare irtifakları kurmaya yetkilidir." Türk Hukukunda idarelerin kamu hizmetlerini yerine getirirken ihtiyaç duydukları ancak kendilerine ait olmayan taşınmazlar üzerinde tasarruflarda bulunabilmeleri kural olarak kamulaştırma ile mümkündür. Kamulaştırma, mülkiyet hakkının idarenin tek taraflı tasarrufu ile malikinin rızası olmaksızın kısıtlandığı veya sona erdirildiği istisnai hallerden biridir. Nitekim Anayasa da temel haklardan biri olarak düzenlenen mülkiyet hakkı üzerinde yarattığı etkiden dolayı Anayasa koyucu kamulaştırmayı özel olarak düzenlemiştir. Bu itibarla kişinin mülkiyet hakkının rızası dışında tek taraflı bir işlem ile sonlandırılmasının Anayasaya aykırı olmaması için Anayasanın 46. maddesinde öngörülen usullere uyulması gerekmektedir. Anayasanın kamulaştırmayı düzenleyen 46. maddesine göre temel unsurunun kamu yararı olduğu kabul edilen kamulaştırma, özel mülkiyet alanına Devletin bir müdahalesidir. Kamulaştırma işlemi taşınmaza el koymaya zorunlu kalındığında kamu yararının özel mülkiyet hakkından üstün tutulduğu durumlarla sınırlı olarak ve Anayasa da belirtilen usul güvenceleri izlenerek yapıldığında hukuka uygun sayılır. Anayasanın 36. maddesinin 1. fıkrasında "herkes meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargıla mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir." mahkeme kararlarının taraflardan birinin aleyhine sonuç doğuracak şekilde uygulanamaz hale getiren düzenlemelerin bulunması veya mahkeme kararlarının icrasının herhangi bir şekilde engellenmesi, adil yargılanma hakkı kapsamında güvenceleri anlamsız kılacak nitelikte olması halinde mahkeme kararlarının bağlayıcılığını gecikmeksizin uygulanması hukuk Devleti ilkesinin ve adil yargılanma hakkının gereklerindedir. Anayasanın 35. maddesinin 2. fıkrasında mülkiyet hakkının kamu yararı amacıyla sınırlanabileceği belirtilmiştir. Anayasanın 36. maddesinde ise adil yargılanma hakkı için herhangi bir sınırlama nedeni öngörülmemiş olmakla birlikte, özel sınırlama nedeni öngörülmemiş haklarında hakkın doğasından kaynaklanan bazı sınırların bulunduğu kabul edilmektedir. Anayasanın başkaca maddelerinde yer alan kuralara dayanılarak bu hakkın sınırlandırılması da mümkündür. Ancak bu sınırlar Anayasanın 13. maddesinde yer alan güvencelere aykırı olamaz. Tüm bu açıklanan nedenlerle Anayasanın 13.,35., 36. ve 46. maddelerine aykırılık nedeniyle zikredilen geçici 16. maddenin iptali için bu karar ile dava dosyamızın onaylı bir örneğinin ve ilgili icra dosyasının ANAYASA MAHKEMESİNE GÖNDERİLMESİNE karar verilmiştir.18/04/2022"